

Autor: Jan Černohorský

Téma: Právní jednání – pojem a forma

Abstrakt:

Tato práce se zabývá pojetím právního jednání v současné době a v případě nového občanského zákoníku 89/2012 Sb, návratem k původní terminologii a změnami v případě formy právního jednání.

V případě pojmu právního jednání je nejvýznamnější návrat k pojmu právní jednání, který nahrazuje komunistický konstrukt právního úkonu a navrácí se tak zpět k římskoprávní tradici negotia. Stejně jako v mnoha dalších případech, i v tomto případě bere autor nového občanského zákoníku inspiraci v prvorepublikové právní úpravě, přesněji řečeno v ABGB. Dále nová úprava vypouští z definice slovíčko „zejména“ (tolik kritizované) a také opouští od snahy právní jednání přesně nadefinovat a stanovuje pouze právní následky, které jednání vyvolá. V neposlední řadě jsou nově zohledněny i následky plynoucí ze zvyklostí. Ve své práci se také věnuji přechodu a důvodům přechodu v československé právní terminologii od klasického římskoprávního jednání k právnímu úkonu a problematice tohoto termínu.

V případě druhé části práce týkající se formy nejprve shrnu význam dělení právního úkonu dle formy a poté se budu zabývat vlivem formy na neplatnost v současném právu. Závěrem práce se dotknu také rozdílů a podobností stávající a nové úpravy. První novinkou je, že nám přibude paragrafů, text bude mít větší koherentnost a například skutečnost, že písemná forma je obligatorní u smlouvy, kterou převádíme nemovitost, tak ta bude nově přímo u části týkající se formy, nikoli až šest paragrafů za ní, tak jako doposud. Další novinkou je skutečnost, že se rozšiřuje okruh jednání, kdy musí být projevy vůle účastníků na téže listině – v současné době je to pouze u smluv o převodu nemovitostí, nově to však bude vyžadováno u všech smluv, kterými se převádí jakékoli věcné právo k nemovitosti, případně se mění či ruší (anebo vzniká). Nový zákoník také klade větší důraz na ochranu osob neschopných číst a psát (ať už z důvodu fyzické nemožnosti umět číst a psát nebo z důvodu, že to tyto osoby nikdo doposud nenaučil). V nové právní úpravě se zároveň klade větší důraz na lidskou vůli a obnovuje se pojem vlastní znamení. Poprvé je také výslovně zmíněno i v textu zákona to, co již praxe ví a co je v 21. století nezbytné – písemná forma je zachována i elektronickými prostředky. A konečně nám přibýlo zcela nové ustanovení o elektronických systémech. Pro podrobnější rozbor novinek v oblasti právního jednání, jeho podobností a odlišností se současnou úpravou však doporučuji přečíst celý text práce.

Úvod k právnímu jednání

Právní jednání je v současné době z pohledu českého pozitivního práva pouze teoretický pojem, který se v platném právu nevyskytuje. **Jednání** – latinsky **negotium**, je určitým druhem subjektivní právní skutečnosti, kdy se jedná o relevantní projev vůle směřující **zejména** ke vzniku, změně nebo zániku práv a povinností, které právní předpisy s takovým projevem spojují. V současné době se je však pojem jednání nahrazen pojmem **právní úkon**, jehož materiální význam je shodný, ale v důsledku snahy o sladění české a slovenské právní terminologie byl zvolen v roce 1950 do tehdejšího občanského zákoníku 141/1950 Sb. nový pojem, a sice pojem **právní úkon**.

Právní úkon a jeho forma v současném právu

Právní úkon je, jak bylo již řečeno, dle občanského zákoníku, **projev vůle** směřující **zejména** ke **vzniku, změně nebo zániku** těch práv nebo povinností, které právní předpisy s takovým projevem spojují anebo ke způsobení jiných právních následků¹. Právní úkony jsou nejčastější a nejpraktičtější právní skutečnosti, jsou to právní skutečnosti, které spočívají v určitém lidském chování a to **vědomém a volním**, účast vědomí a vůle je dle typu právního úkonu **různá**. Je však potřebné zdůraznit, že každý projev vůle nezpůsobuje automaticky nějaké právní následky. Právní následky způsobuje pouze právní úkon právem aprobovaný, tedy předpokládaný. Obecná občanskoprávní úprava platí prozatím analogicky i pro obchodněprávní vztahy a to s určitými odchylkami, které jsou stanovené v § 266 až 268 obchodního zákoníku (jsou to některá ustanovení o právních úkonech).

Právní úkony dělíme z hlediska mnoha kritérií a to například na **právní úkony** a **protiprávní úkony** či z hlediska subjektů na **jednostranné**, **dvoustranné** a **vícestranné**. Pro účely této práce má však největší význam dělení na úkony **formální** a **neformální**, tedy na úkony, pro které platné právo vyžaduje určitou **formu** a na úkony, kdy taková forma vyžadována není. Více již však v pasážích věnovaných jednotlivým částem formy právního jednání.

Porovnání právního úkonu a právního jednání v liteře zákonů 40/1964 Sb. a 89/2012 Sb.

Současný, doposud platný, občanský zákoník č. 40/1964 Sb., (dále jen „starý zákoník“) definuje právní jednání jako **právní úkon** a to ve svém § 34 takto;

„Právní úkon je projev vůle směřující zejména ke vzniku, změně nebo zániku těch práv nebo povinností, které právní předpisy s takovým projevem spojují. „ ,

na rozdíl od toho nový občanský zákoník č. 89/2012 Sb. (dále jen „nový zákoník“) definuje právní jednání již znovu jako **právní jednání** ve svém § 545 následujícím způsobem;

„Právní jednání vyvolává právní následky, které jsou v něm vyjádřeny, jakož i právní následky plynoucí ze zákona, dobrých mravů, zvyklostí a zavedené praxe stran.“

Nemusíme mít právnické vzdělání, abychom si všimli na první pohled radikální proměny. Kromě již několikrát zmiňované změny pojmosloví, kdy se vracíme zpět k právnímu jednání, tak bylo vypuštěno slovíčko „zejména“. Právě toto slovo se stalo předmětem kritiky mnoha významných právnických osobností v čele s Karlem Eliášem, hlavním autorem nového zákoníku, který již delší dobu poukazoval na špatnou formulaci, kdy slovíčko „zejména“ implikuje, že existují i takové právní úkony, které vznik, změnu nebo zánik práv a povinností nezpůsobují. S touto myšlenkou špatné

¹ ŠVESTKA, J., DVORÁK, J. a kolektiv: Občanské právo hmotné I. Páté, jubilejní aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009. s. 118, 119.

formulace se ztotožňují také významní právníci Švestka a Fiala, kteří podotýkají, že pokud by platné právo s právním úkonem nespokojovalo vznik, změnu nebo zánik práv a povinností (uvádí příklady jako pozvání či přijetí pozvání na oběd, do kina atd.), tak pak se (vcelku logicky *pozn. autora*) nejedná o právní úkon².

Důležitým aspektem nové úpravy je také fakt, že se zákon 89/2012 Sb. **nepokouší o vyčerpávající definici** právního jednání, ale **stanovuje pouze**, jaké právní **následky** vyvolává to které právní jednání a to včetně právních předpisů, které uvedený následek jednání presumují. Doplňuje i navíc právní následky plynoucí ze zvyklostí³.

Cesta od právního jednání k právnímu úkonu a zase zpět

Všeobecný občanský zákoník (ABGB), recipovaný do našeho prvorepublikového právního systému hovoří v originále o die Handlungen, tedy o **jednání**. Jelikož ABGB vychází z římskoprávního pojmosloví, tak volí právě pojem negotium, tedy jednání. Současný pojem právní úkon se v českém právu vyskytuje od roku 1950 a to s následujícím odůvodněním (kráceno);

*„Nejvýznamnějšími právními skutečnostmi jsou lidská jednání, s nimiž jsou spojeny pr. následky. Nauka rozeznává jednání volní (...) mimovolní, konání a opominutí(...), činy nedovolené a právní jednání. Právní jednání pak opět roztrídí v právní jednání jednostranná(...) a dvoustranná a ještě jinak. Lze jistě důvodně mít za to, že **osnova**, protože **chce být přístupna lidovému chápání**, musí být oproštěna od podobného theoretického rozčleňování, a to tím spíše, že se bez něho lze docela dobře obejít. **Nemluví se proto ani v § 9 zvláště o právních činech a opominutích, ale v § 30 o právních jednáních**, nýbrž tam i zde o „**právních úkonech**“, kterýžto výraz vyznačuje svůj obsah jazykově vhodně a vyhovuje nejen řeči české, ale i slovenštině.“⁴*

Tato koncepce je zcela scestná a neodpovídající skutečnosti. Domnívám se tak především proto, že postavit změnu termínu na tom, že právní jednání se v současné době teoreticky rozčleňuje, a když vytvořím nový termín, tak se teoreticky dělit nebude a bude tak přístupnější lidem, je naprosto absurdní. S odstupem času navíc víme, že právní úkony se v právní teorii pochopitelně dále dělí. A nesmíme pominout fakt, že zkoušet změnit **termín pro právní jednání**, který je v kontinentálním právu zakořeněn již od dob římských a myslet si, že vymyslíme termín lepší a obsahově přesnější, je rovněž velká troufalost. V mém názoru mne utvrzuje navíc to, že právní úkon s sebou přinesl řadu nevýhod. Kromě té hlavní, že nenavazoval na původní římskoprávní terminologii, tak se nám najednou objevuje vedle sebe **právní úkon a procesní úkon**. A hned nám vyvstává několik otázek - je procesní úkon právním úkonem? Případně kdy je procesní úkon právním úkonem či nás určitě napadne otázka, zda-li mají tyto dva pojmy něco společného? To jsou však otázky, které se tématu dotýkají pouze okrajově, pro odpovědi na tyto otázky doporučuji článek „O právním úkonu a procesním úkonu“ od Jaroslava Šperlinga⁵. Každopádně poukazují minimálně na to, že pojem právního úkonu rozhodně není bez trhlín. A na další, tentokrát jazykovou, nekonformnost poukazuje i

² FIALA, J., ŠVESTKA, J. Nad některými otázkami právních úkonů v občanském právu. Právník, 1983, č.4, s.330

³ Srov. ELIÁŠ, K. a kolektiv: Občanský zákoník. Velký akademický komentář. Praha : Linde Praha, a.s. – Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2008. 239 s.

⁴ ANDRLÍK, J., PARMA, M.: Občanský zákoník. 1. Důvodová zpráva k třetí hlavě, o právních úkonech (k § 30§). Vydání. Praha: Orbis, Knihnice ministerstva spravedlnosti, 1950. s. 22.

⁵ ŠPERLING, J. O právním úkonu a procesním úkonu. Socialistická zákonnost, 1983,č.3, 156, 157

i důvodová zpráva k novému zákoníku, kdy zdůrazňuje, že je rozhodně vhodnější, když někdo „právně jedná“, než když někdo „činí právní úkon.“⁶ K původnímu přechodu od právního jednání k právnímu úkonu se dále vyjadřuje Eliáš takto;

*"Účelem občanského zákoníku z r. 1950 nebyla jen sovětizace občanského práva, ale také jeho unifikace, odstranění teritoriální duality českého a slovenského práva na československém státním území. To vedlo tam, kde to třídnímu přístupu nebránilo, anebo kde mu to vyhovovalo, k příklonu k slovenským právním tradicím, ať již se to týkalo obsahu (zejména v oblasti dědického práva) nebo terminologie (např. pokud se jedná o pojem a pojetí právního úkonu)."*⁷

A jelikož náš současný občanský zákoník z roku 1964, ten doposud platný, tuto konstrukci do svého § 34 přejal, činíme právní úkony doposud. Až od roku 2014, pokud se nestane něco výjimečného, budeme znovu právně jednat. Tuto změnu tak nelze vnímat jinak než pozitivně. V souladu se svými přechodními názory tak dal autor nového zákoníku za pravdu starým Římanům a obnovil český ekvivalent pro negotium.

Forma právního úkonu v současné legislativě

Teorie dělí (jak již bylo řečeno) právní úkony mj. dle jejich formy na **formální a neformální** a to podle toho, zdali jim zákon **obligatorně** předepisuje nějakou **formu**. V současné době jsou stěžejním ustanovením pro formu právního úkonu a jeho platnost paragrafy 40 a 40a a to zejména tato ustanovení;

§40

(1) Nebyl-li právní úkon učiněn ve formě, kterou vyžaduje zákon nebo dohoda účastníků, je neplatný.

(2) Písemně uzavřená dohoda může být změněna nebo zrušena pouze písemně.

(3) Písemný právní úkon je platný, je-li podepsán jednající osobou; činí-li právní úkon více osob, nemusí být jejich podpisy na téže listině, ledaže právní předpis stanoví jinak. Podpis může být nahrazen mechanickými prostředky v případech, kdy je to obvyklé. Je-li právní úkon učiněn elektronickými prostředky, může být podepsán elektronicky podle zvláštních předpisů.

(4) Písemná forma je zachována, je-li právní úkon učiněn telegraficky, dálnopisem nebo elektronickými prostředky, jež umožňují zachycení obsahu právního úkonu a určení osoby, která právní úkon učinila.

(5) K písemným právním úkonům těch, kteří nemohou číst a psát, je třeba úředního zápisu. Úřední zápis se nevyžaduje, má-li ten, kdo nemůže číst nebo psát, schopnost seznámit se s obsahem právního úkonu s pomocí přístrojů nebo speciálních pomůcek nebo prostřednictvím jiné osoby, kterou si zvolí, a je schopný vlastnoručně listinu podepsat.

§ 40a

Jde-li o důvod neplatnosti právního úkonu podle ustanovení § 49a, 140, § 145 odst. 2, § 479, 589, § 701 odst. 1, § 775 a § 852b odst. 2 a 3 považuje se právní úkon za platný, pokud se ten, kdo je takovým

⁶ ELIÁŠ, K. ; HAVEL, B. : Osnova občanského zákoníku. Osnova zákona o obchodních korporacích. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. s. 302

⁷ ELIÁŠ, K. ; HAVEL, B. : Osnova občanského zákoníku. Osnova zákona o obchodních korporacích. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. s. 247

úkonem dotčen, neplatnosti právního úkonu nedovolá. Neplatnosti se nemůže dovolávat ten, kdo ji sám způsobil. Totéž platí, nebyl-li právní úkon učiněn ve formě, kterou vyžaduje dohoda účastníků (§ 40). Je-li právní úkon v rozporu s obecně závazným právním předpisem o cenách, je neplatný pouze v rozsahu, ve kterém odporuje tomuto předpisu, jestliže se ten, kdo je takovým úkonem dotčen, neplatnosti dovolá.“

Z výše uvedeného vyplývá především, že v současné době může být právní úkon proveden v jakékoli formě (a to výslovně či konkludentně), pokud pro ten který konkrétní případ není uvedena a předepsána **specifická forma**. Hovoříme o tzv. **zásadě bezformálnosti**. **Typickým příkladem** předepsané formy je § 46 **starého zákoníku**, který smlouvě o převodu nemovitostí předepisuje písemnou formu. Celou řada dalších příkladů nalezneme také v obchodním zákoníku, příkladem paragrafy 57 odst. 1, § 272, § 476, § 546 atd. Písemnou formu tak obecně musí mít jen všechny smlouvy, o kterých to stanoví zákon či dohoda účastníků. Pokud **není dodržena** náležitá **forma**, tak se stává **úkon neplatným** a to buďto **absolutně či relativně** v závislosti na tom, zdali nebyla dodržena **forma stanovená zákonem** (pak hovoříme o **absolutní neplatnosti**) anebo **forma stanovená konsensem**, pak se jedná o **relativní neplatnost (§40a)**. A jelikož se pohybujeme v rovině občanskoprávních vztahů, můžeme uvažovat pouze o formě stanovené zákonem nebo konsensem a nemůžeme použít jednostrannou vymíněnost formy jako v případě § 272 odst. 1 obchodního zákoníku. Zmiňovaná písemná forma může být navíc členěna na formu **písemnou prostou** a **písemnou zpřísněnou** (resp. přísnou). Písemná prostá je jakékoli možné zachycení v později čitelné podobě, tedy i například na papyru, pergamenu, kusu kůže či dokonce tabuli i na víku od nějaké nádoby⁸. To vychází nejen z textu zákona, ale dá se dovodit i z hlediska jazykového, protože v českém jazyce je synonymem pro slovo **listina** slovo **písemnost**, tedy cokoliv, co je psaného⁹.

Forma právního jednání ve světle nového občanského zákoníku a jeho podobenství s tím současným

V novém zákoníku je forma právního jednání definována v paragrafech 559 až 564 včetně v tomto znění;

§ 559

Každý má právo zvolit si pro právní jednání libovolnou formu, není-li ve volbě formy omezen ujednáním nebo zákonem.

§ 560

Písemnou formu vyžaduje právní jednání, kterým se zřizuje nebo převádí věcné právo k nemovité věci, jakož i právní jednání, kterým se takové právo mění nebo ruší.

§ 561

⁸ ELIÁŠ, K. Právní úkony na soukromých listinách se zvláštním zřetelem k jejich podepisování, Ad notam, 1996, č.3, s.53

⁹ Slovník spisovného jazyka českého, Academia, Praha, 1989, díl II, s. 565; díl IV, s.109.

- (1) K platnosti právního jednání učiněného v písemné formě se vyžaduje podpis jednajícího. Podpis může být nahrazen mechanickými prostředky tam, kde je to obvyklé. Jiný právní předpis stanoví, jak lze při právním jednání učiněném elektronickými prostředky písemnost elektronicky podepsat.
- (2) Jedná-li více osob, vyžadují se jejich projevy na téže listině při právním jednání, kterým se zřizuje nebo převádí věcné právo k nemovité věci, anebo kterým se takové právo mění nebo ruší.

§ 562

- (1) Písemná forma je zachována i při právním jednání učiněném elektronickými nebo jinými technickými prostředky umožňujícími zachycení jeho obsahu a určení jednající osoby.
- (2) Má se za to, že záznamy údajů o právních jednáních v elektronickém systému jsou spolehlivé, provádějí-li se systematicky a posloupně a jsou-li chráněny proti změnám. Byl-li záznam pořízen při provozu závodu a dovolá-li se jej druhá strana k svému prospěchu, má se za to, že záznam je spolehlivý.

§ 563

- (1) Pokud v písemné formě právně jedná ten, kdo nemůže číst a psát, ale je schopen seznámit se s obsahem právního jednání pomocí přístrojů či speciálních pomůcek nebo prostřednictvím jiné osoby, kterou si zvolí, opatří listinu podpisem; není-li s to se podepsat, učiní namísto podpisu před alespoň dvěma svědky na listině rukou nebo jinak vlastní znamení, ke kterému jeden ze svědků připiše jméno jednajícího.
- (2) O svědcích platí § 39 obdobně.
- (3) Nelze-li postupovat podle odstavce 1, vyžaduje se k jednání osoby, která nemůže číst a psát, forma veřejné listiny. Taková forma se vyžaduje i tehdy, stanoví-li zákon, že projev vůle jednajícího musí být na listině napsán vlastní rukou. Je-li toho jednající schopen, připojí na zápis o svém právním jednání vlastní znamení.

§ 564

Vyžaduje-li zákon pro právní jednání určitou formu, lze obsah právního jednání změnit projevem vůle v téže nebo přísnější formě; vyžaduje-li tuto formu jen ujednání stran, lze obsah právního jednání změnit i v jiné formě, pokud to ujednání stran nevylučuje.

V obou případech zákonného jednání resp. úkonu je dána až na výjimky **volnost ve volbě formy**. Výjimkou rozumíme případy, pro které zákon předepisuje obligatorní formu. Obě formulace jsou sice odlišné, ale obsahově se překrývají. Zákonodárce také ponechal ustanovení, že **právní jednání je platné, je-li podepsáno jednající osobou**. Jak již víme ze současné úpravy, tak ;

„Písemná forma právního úkonu předpokládá existenci dvou náležitostí: písemnosti a podpisu.“¹⁰ Navíc toto stanovisko podporuje i judikatura¹¹. Jen pro doplnění – písemností je v tomto případě myšleno písemné zachycení právního úkonu.

Dále zůstala téměř beze změny formulace o možném nahrazení podpisu mechanickými prostředky i o tom, že elektronický podpis upravuje speciální zákon¹². Nový § 562 nám také sděluje, že písemná forma je zachována i při učinění jednání elektronickými či jinými technickými prostředky.

¹⁰ ŠVESTKA, J., Jehlička, O., Škárová, M., Spáčil, J. a kol. Občanský zákoník. Komentář. 10. Vydání. Praha : C.H. Beck, 2006, 339 s.

¹¹ Sou R NS č.C 2035 – NS sp. zn. 29 Odo 43/2001 : Písemná forma právního úkonu předpokládá existenci dvou náležitostí – písemnosti (spočívající v tom, že obsah právního úkonu je zachycen v textu listiny) a podpisu jednající osoby.

¹² Zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu .

Již zákon č. 509/ 1991 Sb. připouští možnost činit právní úkon elektronickými prostředky a to pokud umožní zachycení textu a určí toho, kdo učinil právní úkon. O žádných dalších formách nový zákoník nehovoří, ale domnívám se, že je potřeba brát toto ustanovení jako příkladné, protože zákonodárce cítil potřebu právě tuto formu, jakožto formu dynamicky se rozvíjející, zmínit. Jinými slovy - přestože se nehovoří nikde o dalších způsobech písemné formy, myslím si, že zde je potřeba vycházet z dosavadní praxe a judikatury, kdy bylo postupně dovozeno, že jakékoli písemné zachycení textu, které je později čitelné, se **dá pokládat za písemnou formu**. Můj závěr, že již jednou vyjudikované závěry budeme moci použít i na novou právní úpravu podporuje fakt, že právě autor nového zákoníku ve svém článku z roku 1996 zastává stanovisko, že text zachycený prakticky čímkoli na čemkoli, pokud je později čitelný, je brán za písemnou formu a odvolává se dokonce i na závěr soudu z roku 1889, který tvrdil, že i závěť psaná zčásti tužkou a z části perem, je platná¹³. Zůstáváme tedy u toho, co již bylo zmíněno, a sice že za písemnou formu může být považována i rytina do kůry stromu, nápis na papyru, kůži či flipchartu. Jsou to však příklady natolik výjimečné, že zákonodárce neměl potřebu je zmiňovat, na rozdíl právě od nových elektronických prostředků, které by zákoník 21. století rozhodně neměl opomenout a to zejména vzhledem k množství takových záznamů.

Nový zákoník převzal do § 563 pouze skutkové podstaty ze současného § 40 odst. 5, který se týká právních úkonů osob, které neumí číst. Určuje kdy je potřeba veřejná listina a kdy postačuje soukromá. V porovnání se současnou úpravou však Eliášova koncepce nového zákoníku více ochraňuje osoby neschopné psaní a čtení v případech, kdy dostačuje soukromá listina. Nově bude potřeba připojit k listině podpisy dvou svědků.

Ve světle ideového základu nového zákoníku je koncipován i § 563 odst. 3, kdy je kladen důraz na lidskou vůli. Nově je zavedeno, že pokud je toho jednájí alespoň schopen, tak připojí k listině **vlastní znamení**, což doposud v úpravě chybí. Je totiž zcela mimo smysl zákonodárství v 21. století, aby bylo možné člověka schopného projevit vlastní vůli vyloučit z potvrzení listiny, z níž mu plynou práva a povinnosti.

Osnova se v té souvislosti nevrací k tradičnímu termínu „znamení ruky“, který není zcela přesný.

Forma právního úkonu a právního jednání – co se změní s novou úpravou

Prvním rozdílem týkajícím se celého nového zákoníku je rozdělení většiny ustanovení a jejich odstavců do více paragrafů a tak zatímco doposud nám stačili paragrafy 40 a 40a, případně ještě § 46, nově je forma jednání upravena v šesti paragrafech, konkrétně v § 559 až § 564.

Dalším rozdílem, který je dle mého názoru posunem ke koherenci legislativního textu, je skutečnost, že nově se výjimka z volnosti volby formy, a sice ustanovení týkající se obligatorní písemné formy týkající se věcných práv k nemovitostem, nachází přímo u formy jednání, přímo v § 560, což vidím jako posun oproti současnosti, kdy tato skutečnost byla upravena až v paragrafu 46, tedy o šest paragrafů později. To však je spíše kosmetická úprava v rámci systematiky zákona. **Po obsahové stránce** stojí za povšimnutí novinka, která rozšiřuje okruh jednání, kdy musí být projevy vůle účastníků na téže listině. V současné době § 46 odst. 2 věta druhá předepisuje tuto povinnost pouze u smluv o převodu nemovitostí. Nově však § 561 odst. 2 vyžaduje projevy na téže listině při kterémkoli jednání, kterým se zřizuje nebo převádí věcné právo k nemovitosti, případně se toto právo mění nebo ruší.

Přesnějšího vymezení se dočkala také **možnost měnit již učiněné právní jednání**. Zatímco doposud jsme věděli přímo pouze to, že písemně uzavřená dohoda (ať už povinnost písemné formy stanovuje zákon či smlouvy) se dá měnit pouze písemnou formou, v nové úpravě je přímo uvedeno, že požaduje-li zákon nějakou formu, lze obsah měnit v téže nebo přísnější formě a žádá-li takovou formu

¹³ ELIÁŠ, K. Právní úkony na soukromých listinách se zvláštním zřetelem k jejich podepisování, Ad notam, 1996, č.3, s.53.

pouze ujednání stran, lze měnit jednání i v jiné formě, pokud to ujednání stran nezakazuje. Závěry, které uvádí nový občanský zákoník, se sice ze starého zákoníku daly dovodit¹⁴, nicméně v nové úpravě již budou explicitně zapsány. Ještě bych rád podotkl, že o písemnou formu právního jednání se nejedná v případě, že se vystavuje pouze písemné potvrzení. Tento závěr si myslím, že bude aplikovatelný ve stejné míře i na novou právní úpravu.

Zcela nové je vložené ustanovení § 562 odst 2. o záznamech v elektronických systémech.

Seznam použité literatury:

Učebnice:

ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J. a kolektiv: Občanské právo hmotné I. Páté, jubilejní aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009.

Monografie:

ELIÁŠ, K. a kolektiv: Občanský zákoník. Velký akademický komentář. Praha : Linde Praha, a.s. – Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2008.

ELIÁŠ, K. ; HAVEL, B. : Osnova občanského zákoníku. Osnova zákona o obchodních korporacích. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009.

ANDRLÍK, J., PARMA, M.: Občanský zákoník. 1. Vydání. Praha: Orbis, Knihnice ministerstva spravedlnosti, 1950.

ROUČEK, F., SEDLÁČEK, J.: Komentář k Československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Praha: Právnické knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, 1935. Díl první.

ŠVESTKA, J., Jehlička, O., Škárová, M., Spáčil, J. a kol. Občanský zákoník. Komentář. 10. Vydání. Praha : C.H. Beck, 2006, 1491 s.

Články:

ELIÁŠ, K. Právní úkony na soukromých listinách se zvláštním zřetelem k jejich podepisování, Ad notam, 1996, č.3, s.52.

FIALA, J., ŠVESTKA, J. Nad některými otázkami právních úkonů v občanském právu. Právník, 1983, č.4, s.329

LUBY, Š. Právne úkony v československom občianskom zákonníku. Právnické štúdie XVII-1. Bratislava: SAV, 1969

ŠPAČEK, V. Projevy vůle a právní úkony v občanském právu. Praha: Orbis, 1953, s.47 an.

ŠPERLING, J. O právním úkonu a procesním úkonu. Socialistická zákonnost, 1983,č.3, 156

¹⁴ ELIÁŠ, K. a kolektiv: Občanský zákoník. Velký akademický komentář. Praha : Linde Praha, a.s. – Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2008, s.260

Internetové zdroje:

www.iuridictum.pecina.cz

www.sagit.cz

www.wikipedia.cz